

David and Batsheva

MEFARSHIM PACKET

II Shmuel Unit 4

Unit 4.1 - "You Were Feeling Strong But You Needed Proof" (Perek 11)

Political Situation (11:1)

Why are we told this now?

1. Malbim 11:1

ויהי לתשובת השנה, ירמוז שעל ידי שישב המלך בביתו ולא הלך בעצמו ללחום מלחמת ה' בא מעשה זו לידו, ולבל תאמר שהיה יגע ורפה ידים ממלחמה הקודמת, אמר שהיה לתשובת השנה, ולבל תחשוב שלא היה עת ראוי לצאת מפני הקור והגשם אמר

David sees Batsheva (11:2-5)

Was her house the highest house that she bathed on the roof?

2. Abarbanel 1:2

[ב] ובעת הערב קם דוד ממשכבו ששכב בצהרים והיה הולך בגג, ומשם מהגג ראה "אשה רוחצת" שהיתה "טובת מראה מאד", והיא אם כן לא היתה רוחצת בגג כי אם בביתה⁴², אבל דוד מעל הגג ראה אותה כן, כי היה לביתה חלון בנכחיות⁴³ הגג, עד שמשם ראה אותה,

Who is Eli'am?

3. II Shmuel 23:34

ב כג, לד אליפלט בן-אחסף, בן-המעכתי; אליעם בן-אחיתפל, הגלני.

Who is Uriah?

4. II Shmuel 23:39

ב כג, לט אוריה, החתי--כל, שלשים ושבועה.

5. Zohar, Mishpatim 243

ואם תאמר שאוריה לא היה צדיק, כיון שכתוב עליו אוריה החתי, אינו כן, היה צדיק אלא שם מקומו היה חתי, כמו שאמר יפתח הגלעדי, שעל שם מקומו נקרא כך. ועל כן כתוב בדבר אוריה החתי, (ולא באוריה עצמו, כי כבר היה חייב מיתה מטעם מורד במלכות כנ"ל). כי גרם ששקוץ בני עמון נתגבר על מחנה אלקים של מחנה דוד...

6. Radak 11:3

אוריה החתי - גר היה, או שגר עם בני חת.

7. Radak 12:3

ועם בניו - אמרו שהיו לאוריה בנים מאשה אחרת שמתה.

8. Alshich, ad loc.

...דיש מדרש כי כשהרג את גלית רצה להפשיטו את שריונו כדי להסיר את ראשו, ולא ידע מאין נפתח, ואמר לו אוריה אגיד לך אם תתן לי אשה מישראל, ונשבע לו, והראהו החוט המתחיל בכף רגליו והפשיטו, וה' הקפיד על כך, וגזר שיתן את בת זוגו של דוד לאוריה.

David calls for Uria (11:6-13)

Why is David trying to send him home?

9. Abarbanel 11:8

ביתו, וזה כדי לכבדו. והנה עשה דוד כל זה כדי לעשות העניין באופן שייעלם חטאו מהאנשים, בחשבו שיבוא אוריה אל ביתו וישכב עם אשתו ויחשוב אחרי כן שממנו היא הרה, והנה אוריה היה אדם נכבד וירא את ה' ואיש מלחמה ולא רצה לרדת אל ביתו פן יחשבו שהתעדן מה והתעלס עם אשתו, [ט] ולכן שכב פתח בית המלך עם עבדי המלך שהיו שוכבים שם לשמור את מיטתו כמנהג המלכים⁵⁰.

The Battlefront (11:14-16)

Why did Yoav change the command?

10. Chomas Anach 11:16

ויתן את אוריה וכו'. חשב יואב דמאחר שאוריה בעצמו הביא הכתב העניין היה שאוריה מרד במלכות ונתחייב מיתה ונתחנן אוריה שלא יהרגו בפרסום רק שימות במלחמה ונתרצה לו המלך ועל כן היה אוריה השליח מעצמו וקיים דברי המלך. מפרשים. אבל בש"ס אמרו בסנהדרין דף מ"ט שלא היה לו לקיים דברי המלך נגד התורה דכתיב רק חזק ואמץ וכל שכן שהיה באגרת ע"ש. דאפילו תימא שחשב כמ"ש המפרשים איך על פי אמדנא קלה פגע בנפשות. ומ"ש בקדושין דף מ"ג דדוד הע"ה אינו נענש על אוריה דמורד במלכות הוה. זה הטעם מועיל לפטור דוד הע"ה דהוא ידע ודאי דמורד במלכות. אבל יואב לא הי"ל לעשות על פי אמדנא :

Did it go as planned?

11. Malbim 11:16

ויהי בשמור יואב אל העיר אולם נסתבב הדבר שאוריה נהרג מעצמו בדרך מלחמה, כי בשמור יואב על העיר כדרך המצור ששומרים על העיר סביב, ודרך הוא שאנשי העיר יוצאים כפעם בפעם והורגים בחיל הצרים, ובמקום שיש גבורים מבפנים מעמידים שם גבורים מבחוץ **ושם את אוריה במקום שידע שאנשי חיל שם בפנים**, וגם זה היה בדרך מלחמה כי אוריה היה בין השלישים ושבעה גבורים אשר לדוד:

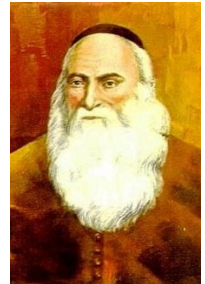
The Aftermath (11:18-27)

Bigger Questions

Was David Guilty?

12. Abarbanel 11:12-13

ואמנם הפרעל הזה ⁵⁵ פשוטו ⁵⁶ יורה עליו שהיה מגונה מאד מחמשה צדדים. האחד מאשר חטא

דוד באשת איש וישכב את אשת רעהו, וזה בלי ספק יותר מגונה במלך שישכב את אשת עבדו ויגדפהו וישחיתהו בזה, וכל שכן בהיותו ⁵⁷ טרוד בעבודתו ונלחם את מלחמותיו. הלא ראית מה שנמשך בספרד בימי המלך דון רודריגו, שבעבור אשר שכב את בת האלוף גוליאנו אשר היה יושב בסיבט"א, הביא את כל הישמעאלים אשר מעבר לים ויקחו וילכדו את כל ספרד לנקום נקמתו מהמלך שהוא אשר שכב את בתו. והצד השני הוא כמה שהשתדל דוד שאוריה ישכב את אשתו ויחשב לו הבן הילוד, וזה באמת פחיתות גדול למלך רם ונעלה כדוד, שיהיה בנו בחזקת בן אוריה ויוחס אליו ויכרת שמו מבית המלך אביו, וזה באמת לא יעשה קל שבקלים ⁵⁸, אף כי ראש המלכים וגבירים - דוד עליו השלום. הצד השלישי כמה שציווה לשום את אוריה אל מול המלחמה החזקה להמיתו, וזה באמת עוון פלילי להמית את האיש הזה על לא חמס בכפיו ואין מרמה בפיו ⁵⁹, וישלמהו המלך רעה תחת טובה חלף כל עבודתו אשר עבד אתו בשלום ובמישור ⁶⁰, הלא טוב היה שיעכבוהו ויטרידוהו שם ⁶¹ ולא ישוב לביתו עד אשר תלד אשתו ואיש לא ידע בשכבה ובקומה ⁶² ותהיה לידתה בסתר, וינתן הילד לאשה מינקת מן העבריות ⁶³, ולא יוסיף על חטאתו פשע, כי אל גילוי עריות הוסיף שפיכות דמים. הצד הרביעי באופן המיתה וההריגה שהרגו בחרב בני עמון וע"י אויבי ה', המבלי אין קברים ⁶⁴ בישראל ואדם אין ⁶⁵ שימיתוהו בקשת ובחנית? אם לריב ומצה ⁶⁶ ואם בפתע ולא נודע מי הכהו ⁶⁷, ולמה ציווה להרגו בחרב האויבים? ואתה רואה שהיה בלתי אפשרי שימות אוריה בזה ⁶⁸, כי אם במות עמו רבים מישראל, כי לא ישימו איש אחד אל מול המלחמה החזקה לבדו, וכן אמר הכתוב "ויפול מן העם מעבדי דוד וימת גם אוריה החתי", ואם כן לא המית דוד את אוריה לבדו, כי אם גם עמו אנשים רבים מבני ישראל, וכבר העירו על זה חכמינו ז"ל במדרש שמואל (פרשה כה) אמרו: "ואותו הרגת בחרב בני עמון - רבנין אמרין ואותו מגיד שהרבה צדיקים כיוצא בו הרגת עמו". הצד החמישי מהגנות שמיד כשעבר האבל שבעת ימים על אשת אוריה מיד ציווה המלך ללקחה אל ביתו ותהי לו לאשה, ולמה לא נתאחר על זה ימים או עשור ⁶⁹? האם היה עדיין נרדף התאוה ולא נתפייס עם הביאה הראשונה, ואם כפי הדין אין ראוי שתינשא האלמנה בעוד תשעים יום מיום שמת בעלה ⁷⁰, איך נשאת בת שבע לדוד מיד אחר האבל? כל הפשע והגנות הזה יכלול עוון דוד וחטאתו.

13. Malbim 11:3

אמנם עם ההשקפה הנכונה דעת חכמינו ז"ל מוכרחת, שאם היתה א"א איך לקחה אחר כך לאשה והלא היא אסורה לבועל, ואיך צם והתפלל שיחיה הבן הנולד שהוא ממזר, ואיך נתקבלה תשובתו והאשה האסורה לו מדין תורה עומדת בביתו והרי זה כטובל ושרץ בידו, ואיך בחר ה' מזרע הנולד מהאשה הזאת שבט מושלים ויקרא שמו ידידיה וה' אהבו, מכל זה מבואר נגלה שבת שבע לא נאסרה על דוד, כי היוצא למלחמה בעת ההיא היה כותב גט כריתות לאשתו, כי הרוגי חרב מלחמה קרוב הדבר שישארו נשותיהם עגונות וכבולות, כי לרוב יקברו החללים בחפזה מאין איש יכיר בפרצוף פנים מי הנהרג להעיד להשיא את אשתו בפרט בעת שיגבר אויב ויקבור את החללים, ולכן תקנו בית דין של דוד שיכתבו גט לנשותיהן, או גט גמור או על תנאי, כי בשני הפנים האלה יצא דוד נקי מתלונת מהרי"א עליו, וכמו שנבאר הדבר בפ"י הכתובים כל פרט ופרט. כי אם העון הראשון שחטא בא"א, ספר הכתוב **כי שלח דוד ויאמר הלא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתימוזה ידע שהיא פנויה, אם מצד, וידרוש לאשה לדעת אם היא פנויה או א"א** שהיא אשת אוריה שהלך למלחמה וידע שהניח לה גט כדרכם בעת ההיא, ואם מצד שהיא בת אליעם שהיה בן אחיתופל הגילוני יועץ דוד, ובודאי הוא היה היועץ לתקן תקנה זאת, שכל היוצא למלחמה יניח גט כריתות לאשתו, ואם כן אין ספק שהקפיד על זה בנכדו בל תשאר עגונה, ואם כן אם היה גט גמור היתה פנויה גמורה, וגם למפרשים שהיה גט על תנאי, בהכרח היה התנאי שאם לא ישוב בסוף ימי המלחמה לביתו תהיה מגורשת למפרע (שבאופן אחר לא היה אפשר להצילה מחשש עגונה) ואם כן בטח דוד שיטריד את אוריה בסוף ימי המלחמה באיזה שליחות באופן שלא ישוב לביתו כפי התנאי ותהיה פנויה למפרע

Unit 4.2 – Aftermath (Perek 12)

Nasan's Parable to David (12:1-6)

14. Kol Dodi Dofek, Using the Hour

We too are living in troubled times, in days of anger and distress. We have been afflicted with violent pogroms and have become accustomed to suffering. In the past fifteen years [1941–56] we have undergone tortuous ordeals that are unparalleled in thousands of years of diaspora, degradation, and destruction. This chapter of suffering did not end with the establishment of the State of Israel. To this day the State is still in a condition of crisis and danger, and we all fear for its future. We are all eye - witnesses to the rising star of the iniquitous and to the corruption of international law by the Western nations out of indifference to the principles of justice and fairness. All try to curry favor with our enemies and bow and scrape before them with false humility and shameful hypocrisy. All are concerned with the welfare of our enemies, and remain indifferent to the suffering Jewish State (much like the rich man who stole the lamb of his poor, powerless, and uninfluential neighbor [II Samuel 12:1-6]).

Besides setting David up, what is this story adding to the story that we don't know already?

15. Metzudos 12:1

שני אנשים. על כי רצה שדוד בעצמו יפסוק הדין על עצמו, לזה אמר לו כאלו קובל לפניו על העול הנעשה בעיר, ושהוא יעשה משפט, וכשיפסוק הדין, אז יאמר לו אתה האיש ואף כי הרבה בדברים שאין ענין להם עם דבר דוד, אולם כוונתו היתה להעלים ביותר, לבל ירגיש דוד וישמור פיו מלפסוק הדין:

16. Talmud Bavli, Sukkah 52b

אמר רבא בתחלה קראו הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו איש שנאמר (שמואל ב יב, ד) ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר לעשות לאורח וכתוב ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו

Rava said: Initially, the verse called the evil inclination a traveler coming from afar. Subsequently, the verse calls it a guest, as one welcomes it. Ultimately, the verse calls it man, indicating significance, as it became the homeowner. As it is stated in the parable of the poor man's lamb that Nathan the prophet said to David: "And there came a traveler to the rich man, and he was reluctant to take of his own flock and of his own herd, to prepare for the guest" (II Samuel 12:4). And it is written in the same verse: "And he took the poor man's lamb, and prepared it for the man that was come to him." In other words, the evil inclination that began as a traveler gradually rose in prominence.

17. Abarbanel, ad loc.

והנה לא זכר נתן בזה המשל דבר על הריגת אוריה לשתי סיבות. האחת כדי שלא ירגיש דוד דבר בעניין ואז ישמור לפיו מחסום⁹⁹ ולא ידבר, והנביא היה רוצה שדוד יחרוץ משפטו, כמו שאמר "חי ה' כי בן מות האיש", ולכן העלים קצת העניין. השנית לפי שבעניין ההריגה היה המשפט מבואר (שמות כא, ד) שנפש תחת נפש¹, ולכן לא חשש הנביא לדבר מהריגת האיש הרש כי אם מלקיחת הכבשה, באופן ששייב דוד שעל הכבשה לבד יהיה האיש העשיר בן מוות, ויעשה הנביא אז קל וחומר: אם על הכבשה לבד הוא בן מוות, כל שכן על הריגת האיש הרש אשר הרג גם כן, עליה ראוי יותר שייענש עליו.

Why should he pay 4 times for the lamb?

18. Malbim 12:6

ואת וחוש מזה חייב בתשלומי ארבעה כפי משפט התורה הקבוע על הגניבה והטביחה, ופי' דבריו שישלם ארבעתים עקב אשר עשה את הדבר הזה בעד המעשה, והוא בן מות על אשר לא חמל:

19. Shmos 21:37

כִּי יִגְנֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ-יִשָּׁה וַיִּטְבְּחוּ אוֹ מִכְרוּ חֲמִשָּׁה בָקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַיִּשָּׁה:

When a man steals an ox or a sheep, and slaughters it or sells it, he shall pay five oxen for the ox, and four sheep for the sheep.

20. Rashi 12:6

שלם ארבעתים - כך אירע לו שלקה בארבעה בנים הילד ואמנון תמר ואבשלום:

What does the word 'Chamal' mean in this context?

21. I Shmuel 15:3

עֲמֹהֶ֣ לָךְ וְהִכִּיתָ֣ אֶת־עַמְלֵק וְהִסְרַמְתָּ֣ם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לֹ֔ וְלֹא־תִחַמֵּ֖ל עָלָיו וְהַמָּתָה֙ מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלֵּל וְעַד־יֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד־יִשָּׁה מִגְּמֵל וְעַד־חֲמֹר: (ס)

Now go, attack Amalek, and proscribe all that belongs to him. Spare no one, but kill alike men and women, infants and sucklings, oxen and sheep, camels and asses!"

22. I Shmuel 15:9

וַיַּחְמַל שְׂאוֹל וְהָעָם עַל-אַגָּג וְעַל-מִיטָב הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָּר וְהַמִּשְׁנֵגִים וְעַל-הַכָּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל-הַמְלָאכָה נִמְכְּרָה וְנָמַס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)

but Saul and the troops spared Agag and the best of the sheep, the oxen, the second-born, the lambs, and all else that was of value. They would not proscribe them; they proscribed only what was cheap and worthless.

23. I Shmuel 15:15

וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל מַעֲמִלְקֵי הַבִּיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל-מִיטָב הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָּר לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת-הַיֹּתֵר הַחֲרַמְנוּ: (ס)

Saul answered, "They were brought from the Amalekites, for the troops spared the choicest of the sheep and oxen for sacrificing to the LORD your God. And we proscribed the rest."

16

The Application of the Story (12:7-9)

What does it mean to create bizayon for H'?

24. Metzudos 12:12

בזתני. להתחלל שם שמים על ידך:

25. Chida 12:9

פירש הרב זרע בירך ח"ג על ברכות דף כ"ד ע"ג וז"ל ובאמת בגוף הענין לא חטא דוד הע"ה וכו' אך חטא שלו היה שהפך משכבו של לילה ביום וכו' אשר על חטא זה כתיב בזה דרכיו וכו' ועל זה אמר הנביא מדוע בזית דבר ה' בזית דייקא שעברת על בזה דרכיו וז"ש מתחילה רק בזית דבר ה' מדייק ג"כ רק כי דהע"ה חטא באוריה דלא דריש אכין ורקין כעמשא כי דוד הע"ה ציוה לאוריה לילך ולשכב עם אשתו ולא רצה מחמת שארון שלא במקומו ודוד סבר שהוא מורד במלכות ובאמת כתיב רק חוץ לדבר עבירה א"צ לשמוע למלך וז"ש רק בזית פירש שלא דרש מילת רק שאין צריך אוריה בדבר עבירה לשמוע אל המלך עכ"ל

Unit 4.3 - David and Batsheva's Children (Perek 12)

The Punishment (12:10-12)

What does it mean that the sword won't leave his home forever?

26. Metzudos 12:11

לא תסור חרב וגו'. ורבים מזרעך ימותו בחרב:

What will be this evil from his house?

27. Talmud Bavli, Brachos 7b

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה

Regarding the opening phrase of the psalm, which serves as its title, the Gemara wonders: It is said: "A Psalm of David, when fleeing his son, Absalom." A Psalm of David? It should have said: A lament of David.

אמר רבי שמעון בן אבשלום משל למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוב קודם שפרעו
היה עצב לאחר שפרעו שמח

Rabbi Shimon ben Avishalom said a parable: To what is this similar? It is similar to a person about whom a promissory note was issued stating that he must repay a debt to the lender. Before he repaid it, he was despondent, worried how he will manage to repay the debt. After he repaid it, he was glad.

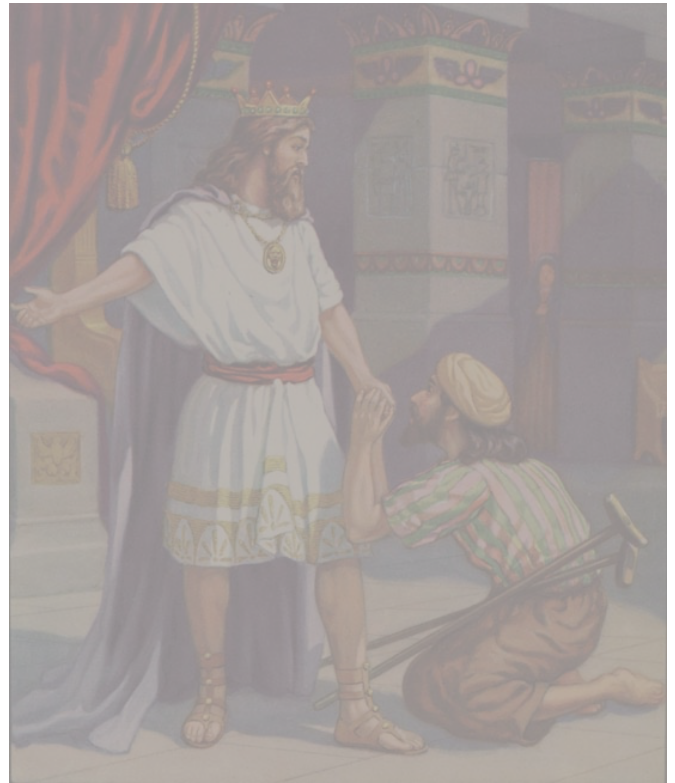
אף כן דוד כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא הנני מקים עליך רעה מביתך היה עצב אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חייס עלי כיון דחזא דאבשלום הוא שמח משום הכי אמר מזמור:

So too was the case with David. When the Holy One, Blessed be He, told him, through Natan the prophet, after the incident with Bathsheba, "Behold, I will raise up evil against you from your house" (II Samuel 12:11), David was despondent. He said: Perhaps it will be a slave or a *mamzer* who will rise up in my house, a person of such lowly status, who will have no pity on me. But once David saw that Absalom was the one through whom the prophecy was to be fulfilled, he rejoiced, as he was certain that Absalom would show him mercy. That is why David said a psalm, not a lament, thanking God for punishing him in the least severe manner possible.

What about H's plan and Avshalom's decisions?

28. Radak 12:11

ואם לא חטא דוד היה האל מונע נשי דוד מהמכשול על ידי עבירה אף על פי שאבשלום סופו לחטוא מפני תאות יצרו לא היה חוטא עם נשי אביו ועוד כי לא היה חטא גדול בזה כי פלגשי אביו היו ומפותת האב מותרת לבן אלא לפי שהיו פלגשי מלך אסורות לכל אדם וכ"ש כי לבנו מכוער הדבר ורבי' סעדיה ז"ל כתב כן כי אלה הדברים אשר ספר נתן לדוד על שני חלקים אחד מהם מעשה הבורא והוא הגברת אבשלום והשליטו על כל אשר לדוד ועל זה אמר הנני מקים עליך רעה והשני מעשה אבשלום בבחירתו והוא מה שכתב ושכב את נשיך ורצה בהקדמתו להודיע לדוד בחירת אבשלום להראות את לבו בזה:

Begging Forgiveness (12:13-14)

What does it mean he is forgiven when this happens to him?

29. Ralbag 12

הנראה בעיני כי על מה שאמר ישלם ארבעתים הוא שפטו הש"י שישכב איש עם הרבה מנשיו לעיני השמש והוא היה אבשלום שבא אל עשר פילגשי אביו אלא כי במה שאמר חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת לא שפטו הש"י כפיו ולזה אמר לו נתן גם ה' העביר חטאתך לא תמות ובעבור שנעזר בחרב שונאיו להרוג אוריה היה דינו שתמשול חרב שונאיו על ביתו ימים רבים מצורף אל זה מה שעשה כנגד השם י"ת להשתדל בהריגתו כדי שיקח את אשתו לו לאשה ולפי שמאתו היתה ההתחלה בזאת העבירה גם הש"י רצה שתצמח רעה מביתו לשלם לו גמול עליה וכן היה כי מביתו צמחה רעת אמנון ואבשלום ושכב אבשלום את נשיו לעיני השמש:

When it came to Shaul, he lost his kingship. Why is David spared?

30. Malbim 12:13

ויאמר נתן אל דוד, זה היה ההבדל בין דוד ובין שאול, ששאול נתן אמתלאות על חטאו ולכן נגזר עליו עונש כמ"ש ואון ותרפים הפצר, ודוד הודה תיכף, ולא השיב שעשה הכל בהיתר, והודיעו הנביא שהשם קבל תשובתו:

The Sick Child (12:15-23)

What was the argument? Why did he not allow himself to be raised. Why did they want to raise him?

31. Radak 12:16

ויבקש דוד את האלהים. שהתפלל בעד הנער אעפ"י שהנביא אמר לו מות ימות התפלל בעדו כמו שא' הוא מי יודע וחנני ה' וחי הילד אע"פ שהיה עונש עונו הרי עונשו גדול באמרו לו ושכב עם נשיך ולא תסור חרב מביתך והתפלל לאל שיעביר ממנו עונש הילד:

32. Malbim 12:21

בעבור הילד חי צמת ותבך כי חשבו שהיה הצום מחמת צער על חולי הילד, לא דרך תפלה שהיה די בתפלה לבד לא לענות נפשו, ואם כן שאלו מדוע פסק מלהצטער במותו, ובע"י (ובע"כ) פירושו הלא נראה שלא צמת בעבור שהילד חולה רק בעבור שהילד חי כי חפצת במותו כי כאשר מת קמת וכו':

Birth of Shlomo (12:24-25)

33. Radak 12:24

ובדרש ויבא אליה בא אליה בטענה כי היתה נמנע' מלהזקק לו אמרה לו הילד מת מפני העון אפי' יהיה לי בן של קיימא ממך יבזו אחיו אותו מפני שבאתי אליך בעון מתחילה אמר לה דוד האל מחל לי העון והבן הראשון שיהיה לי ממך ימלוך אחרי כי כן שלח לי האל על יד הנביא ונשבע לה וזהו שאמרה לו בת שבע הלא אתה אדוני המלך נשבעת לאמתך כי שלמה בנך ימלך אחרי':

Who called him what?

34. Radak 12:24

ויקרא את שמו שלמה - כן כתיב וקרי ותקרא הכתוב אומר כי הקדוש ברוך הוא קרא אותו שלמה כמו שאמר בדברי הימים שאמר עליו דוד ויהי עלי דבר ה' וגו' כי שלמה יהיה שמו ושלוש ושקט אתן על ישראל בימיו לפיכך אמר וה' אהבו כמו שאמר הוא יהיה לי לבן ואני אהיה לו לאב וקרי ותקרא בת שבע קראה שמו שלמה כמו שאמר לה דוד בשם הנביא וטעם וישלח ביד נתן הנביא למעלה ממנו למה קראה שמו שלמה כי כן שלח האל ביד הנביא וכמו וי"ו וישלח זו הן אתה קצפת ונחטא למה קצפת בעבור כי חטאנו ומה שאמר ויקרא את שמו ידידיה דוד קרא שמו ידידיה מעצמו לפי שאמר לו הנביא כי ה' אהבו:

Conquest of Amon (12:26-31)

Why the torture?

Ralbag 12:31

ישם במגרה ובחריצי הברזל וגו' - ר"ל ששם העם אשר בה בזה המשפט שיש בו אכזריות מה שלא יעלם והנה היה רצונו בזה שייראו שאר האומות מלהלחם בישראל

Unit 4.4 – Return to Oneself: David's Teshuva

Division of Opinions in David and Batsheva

Incident	Abarbanel/Mahari Karo	Malbim/Chazal
OVERALL ARGUMENT	<ul style="list-style-type: none"> We have to read this as it appears. It says that David committed adultery and he sent the husband to the battlefield and we have to take that at face value. 	<ul style="list-style-type: none"> Chazal tell us David didn't sin Tanach still see David as a hero and his son from this union is the one who builds the Beis Hamikdash If there is a case of adultery, the woman is forbidden to the husband and the adulterer but we don't see that here at all.
David sees Batsheva and calls her to his palace (11:3)	David sinned not only in indulgence but in adultery	She must be divorced at this point with the military Get. This is clear from the fact that: <ol style="list-style-type: none"> He inquires after her before she comes Her grandfather is Achitofel, David's advisor and likely one who introduced the Get policy in the first place
David summons Uriah from the warfront and sends him home (11:6)	David is trying to mask the father of the baby by having Uriah think it might be him, thereby jeopardizing the lineage of the family <ul style="list-style-type: none"> He could have instead brought the child up privately to avoid this. 	David realized that if he would let her give birth, it would be discovered since she is so close to Achitofel. This would spark great Chilul H' and rebellion(as later happened with Achitofel). He therefore had to cover it, with the intention of telling that child later about his true lineage.
David sends Uriah to the warfront with his death warrant (11:15)	This is David abusing his power to get rid of the obstacle between him and Batsheva.	Uriah had rebelled against the king and is chayav misah on 2 accounts: <ul style="list-style-type: none"> He was told to go home and this would mean not to return to war but he did not listen The king sent him home with a meal from the king but he refused to take it.
David immediately marries Batsheva afterwards (11:27)	This is David still running after his indulgences. He does not even control himself after all is said and done.	David needed to account for this pregnancy as soon as possible so the child would not be seen as born out of wedlock.
David exclaims the rich shepherd is to die (12:5)	That is the punishment for adultery	This is the king acting beyond the call of justice to remove cruel people from society
David admits sinning to H' (12:13)	The sin was private. There were two parties involved. Uriah is dead and Batsheva is married to me, so please let me deal with this privately and not have to have this become a public ordeal.	It is clear from here that David did not sin in the legal sense against others. It was not the correct way for a king to behave but there was no adultery and murder.

35. Talmud Bavli, Shabbos 56a

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו' אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו

Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who says that David sinned with Bathsheba is nothing other than mistaken, as it is stated: "And David succeeded in all his ways; and the Lord was with him" (1 Samuel 18:14). Is it possible that sin came to his hand and nevertheless the Divine Presence was with him?

אלא מה אני מקיים מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה

However, how then do I establish the meaning of the rebuke of the prophet Nathan: "Why have you despised the word of the Lord, to do that which is evil in My sight? Uriah the Hittite you have smitten with the sword, and his wife you have taken to be your wife, and him you have slain with the sword of the children of Ammon" (II Samuel 12:9), indicating that David sinned? The Gemara answers: David sought to do evil and have relations with Bathsheba while she was still married to Uriah but did not do so.

...

את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לך לדונו בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה ליקוחין יש לך בה

That which is written: "**Uriah the Hittite you have smitten with the sword,**" means **that you could have judged him before the Sanhedrin** as one guilty of treason against the throne, **and you did not judge him in that manner.** Instead, you had him executed in a manner that deviated from the generally accepted principles of judgment. With regard to that which is written: "**And his wife you have taken to be your wife**"; it means that **you have rights of marriage with her**, as by law Bathsheba was already divorced from Uriah.

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערבתם תקח

As Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who goes to a war waged by the royal house of David writes a conditional bill of divorce to his wife. That was done to prevent a situation in which the soldier's wife would be unable to remarry because the soldier did not return from battle and there were no witnesses to his fate. The conditional bill of divorce accorded her the status of a divorcee and freed her to remarry. **As it is stated: "And carry these ten cheeses to the captain of their thousand, and to your brothers bring greetings and take their pledge [arubatam]" (1 Samuel 17:18).**

מאי ערבתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה

What is the meaning of arubatam? Rav Yosef taught: It refers to **matters that are shared [hame'oravim] between him, the husband, and her, the wife, i.e., marriage.** The verse should be read: Take the bill of divorce that determines the status of the relationship between husband and wife. As, apparently, it was customary for men at war to send their wives a conditional divorce, since Uriah later died, Bathsheba retroactively assumed divorced status from the time that he set out to war. She was not forbidden to David.

ואתו הרגת בחרב בני עמון מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו

With regard to that which is written: "**And him you have slain with the sword of the children of Ammon,**" it means: **Just as you are not punished for soldiers killed by the sword of the children of Ammon in the course of the war, so too you are not punished for the death of Uriah the Hittite.**

מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים

What is the reason that David was not liable for the death of Uriah? Because Uriah was a traitor against the throne. As he said to David: "And my lord Joab and the servants of my lord are encamped in the open fields" (II Samuel 11:11). In the presence of the king, one may not refer to another as his lord. Doing so is treason.

The Big Why

36. I Divrei Hayamim 19:19-20:1

וַיֵּרְאוּ עַבְדֵי הַדָּדָעֶזֶר כִּי נִגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלִימוּ עִם־דָּוִד וַיַּעֲבְדוּהוּ וְלֹא־אָבְהָ אֲלֵהֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶת־בְּנֵי־עַמּוֹן עוֹד: (פ)

And when all the vassals of Hadadezer saw that they had been routed by Israel, they submitted to David and became his vassals. And the Arameans would not help the Ammonites anymore.

וַיְהִי לַעֲתָת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה לַעֲתָת | צָאֵת הַמְּלָכִים וַיִּנְהֶג יוֹאָב אֶת־חֵיל הַצָּבָא וַיִּשְׁחָת | אֶת־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּבְאֵל וַיַּצֵּר אֶת־רֶבְבָּה וַדָּוִד יָשֵׁב בִּירוּשָׁלַם וַיָּבֶה יוֹאָב אֶת־רֶבְבָּה וַיַּהֲרֹסָהּ:

At the turn of the year, the season when kings go out [to battle], Joab led out the army force and devastated the land of Ammon, and then besieged Rabbah, while David remained in Jerusalem; Joab reduced Rabbah and left it in ruins.

Idea One: The Danger of Tests

37. Talmud Bavli, Sanhedrin 107a

אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי דוד אמר אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי אמר לפניו רבש"ע בחנני ונסני שנאמר (תהלים כו, ב) בחנני ה' ונסני וגו'

§ Apropos Ahithophel, the Gemara relates the events that led to his death. **Rav Yehuda says that Rav says: A person should never bring himself to undergo an ordeal, as David, king of Israel, brought himself to undergo an ordeal and failed.** David said before God: **Master of the Universe, for what reason does one say in prayer: God of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob, and one does not say: God of David?** God said to David: **They have undergone ordeals before Me, and you have not undergone an ordeal before Me.** David said before Him: **Examine me and subject me to an ordeal, as it is stated: “Examine me, Lord, and subject me to an ordeal; try my kidneys and my heart” (Psalms 26:2).**

Idea Two: The Power of Teshuva

The Point of this whole section

38. Talmud Bavli, Avodah Zarah 4b-5a

והיינו דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי

And this is similar to that which Rabbi Yohanan says in the name of Rabbi Shimon ben Yohai: David was not fit to act as he did in that incident involving Bathsheba, and the Jewish people were not fit to act as they did in that incident of the Golden Calf. David was not fit to act as he did in that incident involving Bathsheba (see II Samuel, chapter 11), as it is written: “And my heart is wounded within me” (Psalms 109:22), i.e., he had vanquished his evil inclination, and therefore it should not have been able to rule over him to that extent.

ולא ישראל ראוי לאותו מעשה דכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים אלא למה עשו

And likewise the Jewish people were not fit to act as they did in that incident of the Golden Calf, as it is written with regard to the Jewish people of that time: “Who would give that they had such a heart as this always, to fear Me and keep all My commandments, that it might be good for them, and with their children forever” (Deuteronomy 5:25). Rather, why did they perform these sins?

לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד ואם חטאו צבור אומרים לו כלך אצל צבור

This serves to say to you that if an individual has sinned, one says to him: Go to that famous individual who sinned, King David, and learn from him that one can repent. And if the community sinned, one says to them: Go to the community that sinned, i.e., the Jewish people at the time of the Golden Calf.

והיינו דרבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב (שמואל ב כג. א) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה

And this is similar to that which Rabbi Shmuel bar Nahmani says that Rabbi Yonatan says: What is the meaning of that which is written: "The saying of David, son of Yishai, and the saying of the man raised on high [al]" (II Samuel 23:1)? This is the meaning of the verse: The saying of David, son of Yishai, who raised and lightened the yoke [ullah] of repentance, as he taught the power of repentance through his own example.

Linguistic Expression of this

Perek 11

1 וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה
4 וַתָּשָׁב, אֶל-בֵּיתָהּ.
12 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אוּרִיָּה, שֵׁב בָּזָה גַם-הַיּוֹם
15 הָבֹאוּ אֶת-אוּרִיָּה, אֶל-מוֹל פְּנֵי הַמֶּלֶכֶתְהָ הַחֲזָקָה, וְשִׁבְתָּם
מֵאַחֲרָיו, וְנָכָה וָמֵת.

Perek 12

23 - וַעֲתָה מֵת, לָמָּה זֶה אֲנִי צָם--הָאוֹכֵל לֶהֱשִׁיבוֹ, עוֹד: אֲנִי הֵלֵךְ
אֵלָיו, וְהוּא לֹא-יָשׁוּב אֵלָי.
31 וַיָּשָׁב דָּוִד וְכָל-הָעָם, יְרוּשָׁלָּם.

The Two Stages of Teshuva

39. Orot HaTeshuva, Perek 2

לגבי משך זמנה, התשובה מתחלקת לשני חלקים: תשובה פתאומית ותשובה הדרגית.

פתאומית באה מתוך איזה ברק רוחני הנכנס בנשמה, בפעם אחת מכיר הוא את הרע ואת הכעור של החטא ומהפך לאיש אחר, וכבר מרגיש הוא בקרבו השתנות גמורה לטובה. התשובה זו באה ע"י איזו הופעה של סגולה פנימית, ע"י איזו השפעה נשמית גדולה, שראוי לחפש את נתיבותיה בעמקי תעלומה.

וישנה תשובה הדרגית. לא בריקה הבריקה בקרבו להתהפך מן העומק של הרע אל הטוב, אלא מרגיש הוא שצריך להיות הולך ומטיב דרכיו וארחות היין, רצונו, הלך-מחשבותיו, ובמהלכו זה הולך הוא וכובש לאט לאט את דרכי

היושר, מתקן את המידות, מטיב את המעשים, מלמד את עצמו איך להתכשר יותר ויותר עד שהוא בא למעלה רמה של זכור ותקון.

With respect to the passing of time, Teshuvah is divided into 2 aspects: Sudden Teshuvah and Gradual Teshuvah.

Sudden Teshuvah comes amidst a sudden spiritual flash than enters the soul. All at once one recognizes the wrong and ugliness of one's error, and one is transformed into a different being, already feeling inside the complete transformation to the good. This Teshuvah comes from the appearance of an inner remedy that greatly influences the soul, so it is able to seek the paths within the depths of mystery.

And there is gradual Teshuvah. No inner lightening flash transforms one from the depths of bad to good, but rather one feels that one must continue on and improve the paths and ways one lives, ones will, ones mind-stream. An in this way one subdues little by little, attaining the integrity, to rectifying the soul-traits, improving ones deeds, teaching oneself how to become more and more skillful, until one come to a high level of refinement and perfection.

The Suffering of David

40. Yalkut Shimoni, Letter 165

בעשרים ושניים שנים שנסתלקה רוח הקדש מדוד מלך ישראל, בכל יום היה מוריד כוס של דמעות ואכל פתו באפר שנאמר כי אפר כלחם אכלתי. אמר לפניו רבונו של עולם, קבלני בתשובה כדי שתוכיח את הרשעים, ותאמר להם ומה אם דוד מלך ישראל שעשה לפני דבר חמור כיון שחזר בתשובה לפני קבלתי אותו, אתם על אחת כמה וכמה שהייתי מקבל אתכם

Vindications of David's Teshuva

41. Tehillim 24:7

שָׁאוּ שְׁעָרֵיךְ | רָאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וְיִבֹּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד:

O gates, lift up your heads! Up high, you everlasting doors, so the King of glory may come in!

42. Talmud Bavli, Moed Katan 9a

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש שלמה להכניס ארון למקדש דבקו שערים זה לזה אמר שלמה עשרים וארבע רגלים ולא נענה נענה פתח ואמר (תהלים כד.ז) שאו שערים ראשיכם וגו' ולא נענה

Rav Yehuda said that Rav said: When Solomon sought to bring the Ark into the Temple the gates clung together and could not be opened. Solomon uttered twenty-four songs of praise, and his prayer was not answered. He began and said: "Lift up your heads, O you gates, and be lifted up, you everlasting doors; and the King of glory shall come in" (Psalms 24:7), but once again his prayer was not answered, and the Temple gates remained closed.

כיון שאמר (דברי הימים ב.ו. מב) ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה וידעו הכל שמחל לו הקב"ה על אותו עון

Once he said: "Now therefore arise, O Lord God, into your resting place, You, and the Ark of Your strength; Let your priests, O Lord God, be clothed with victory and let Your pious ones rejoice in goodness. **O Lord God, do not turn away the face of Your anointed; remember the faithful**

love of David Your servant” (II Chronicles 6:41–42), he was immediately answered. At that moment the faces of David’s enemies turned dark like the charred bottom of a pot, and all knew that the Holy One, Blessed be He, forgave him for that sin involving Bathsheba, as they saw that it was only in his merit that the gates of the Temple opened.

43. Tehillim 30:1

מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:

A psalm of David. A song for the dedication of the House.

44. Radak, ad loc.

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: חֲבָרוּ דָוִד שִׁיאֲמָרוּהוּ בְּחֲנֻכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאָף עַל פִּי אֵין בְּזֵה הַמִּזְמוֹר זִכַּר הַבַּיִת הַזִּכִּיר בּוֹ סְלִיחַת פְּשָׁעֵינוּ, שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִים אֵיבָיו שֶׁלֹּא תִתְקִים לוֹ הַמְּלוּכָה וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו לַעֲוֹנֵשׁ אוֹתוֹ עוֹן. וְאָף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ עַל יְדֵי נְבִיא, כִּי בָנוּ שִׁימְלוֹךְ אַחֲרָיו הוּא יִבְנֶההַבַּיִת, לֹא הָיוּ מֵאֲמִינִים שִׁיּוּכֵל לִהְיוֹת כִּי בֶן שִׁיּוּלֵד לוֹ מֵאוֹתָהּ הָאִשָּׁה יִהְיֶה מֶלֶךְ וַיִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִי שִׁיְהִיָּה מְקוֹם סְלִיחָה וּכְפָרָה. וְכִשְׁמַרְדֵּי אֲדֹנִיָּה בְּסוּף יָמָיו וְרָצָה לְמִלּוֹךְ מֵעֲצָמוֹ בְּלֹא רְשׁוֹת הָיוּ סְבוּרִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה שְׁלֵמָה מֶלֶךְ. וְכִיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ וְרָאוּ כִּי הַצִּלִּיחַ הַדָּבָר, כִּי הַקּוֹשָׁרִים עִם אֲדֹנִיָּה לֹא עָמְדוּ בְּמִרְדָּם וּבְרָחוּ אִישׁ לֵאחֲלָיו, הִכִּירוּ כָל יִשְׂרָאֵל כִּי מִיִּי הִיא מְלָכוֹת שְׁלֵמָה. וְכִיּוֹן שֶׁרָצָה הָאֵל כִּי בֶן שֶׁנּוֹלָד לוֹ מֵאוֹתָהּ הָאִשָּׁה יִהְיֶה מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל יִדְעוּ בְּאַמֶּת כִּי נִמְחַל לְדָוִד אוֹתוֹ עוֹן מַחֲלֵה גִמּוּרָה וְשְׁלֵמָה. וְהָרָאָה לְשֵׁלֵמָה צוּרַת הַבַּיִת לַעֲיִנִי כָּל יִשְׂרָאֵל וְהַתְּנַדֵּב הוּא לְבָנִין הַבַּיִת וְהַתְּנַדְּבוּ בּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו. לְפִיכָךְ חֲבָר מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת עַל זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁהַזִּכִּיר בּוֹ סְלִיחַת חֲטָאֵינוּ שֶׁהִיא רְפוּאָה נִפְשׁוֹ, כִּי בְּזֵה הָעֵינִין נִודְעָה הַסְּלִיחָה לְכָל אָדָם.

Unit 4.4: The Voice of David – Tehillim 51

45. Mizmor 51

א לַמְנַצֵּחַ, מִזְמוֹר לְדָוִד. 1 For the Leader. A Psalm of David;

ב בָּבוֹא-אֵלָיו, נָתַן הַנְּבִיא- 2 When Nathan the prophet came unto him, after he had gone in to
- כְּאֶשֶׁר-בָּא, אֶל-בֵּית-שֶׁבַע. Bath-sheba.

ג חַנּוּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדְּךָ; כָּרֹב 3 Be gracious unto me, O God, according to Thy mercy; according
רַחֲמֶיךָ, מְחַה פְּשָׁעַי. to the multitude of Thy compassions blot out my transgressions.

ד הָרַבָּה (הָרַב), כְּבֹסְנִי 4 Wash me thoroughly from mine iniquity, and cleanse me from
מַעֲוֹנִי; וַיַּמְחָטֵאנִי טְהוֹרֵנִי. my sin.

ה כִּי-פָשַׁעִי, אֲנִי אֹדֵעַ; וַחֲטֹאתַי 5 For I know my transgressions; and my sin is ever before me.
נִגְדִי תָמִיד.

ו לָךְ לְבַדְּךָ, חָטֵאתִי, וְהִרַע 6 Against Thee, Thee only, have I sinned, and done that which is
בְּעֵינֶיךָ, עָשִׂיתִי: evil in Thy sight; {N}
לְמַעַן, תִּצְדַּק בְּדִבְרֶךָ-- תִּזְכֶּה that Thou mayest be justified when Thou speakest, and be in the
בְּשִׁפְטֶךָ. right when Thou judgest.

ז הֵן-בְּעוֹוֹן חוֹלַלְתִּי; וּבַחֲטָא, 7 Behold, I was brought forth in iniquity, and in sin did my mother
יָחַמְתַּנִּי אִמִּי. conceive me.

ח הֵן-אֶמֶת, חַפְצָתְךָ 8 Behold, Thou desirest truth in the inward parts; make me,
בְּטָחוֹת; וּבִסְתֵּם, חֲכָמָה therefore, to know wisdom in mine inmost heart.
תוֹדִיעֵנִי.

ט תַּחֲטֵּאֲנִי בְּאַזּוֹב 9 Purge me with hyssop, and I shall be clean; wash me, and I shall
וְאַטְהָר; תִּכְבֹּסְנִי, וּמִשְׁלֹךְ be whiter than snow.
אֲלֵבִין.

י תַּשְׂמִיעֵנִי, שִׂשׁוֹן 10 Make me to hear joy and gladness; that the bones which Thou
וְשִׂמְחָה; תִּגְלָנָה, עֲצָמוֹת דָּפִית. hast crushed may rejoice.

יא הַסְתֵּר פָּנֶיךָ, מִחַטָּאֵי; וְכָל- 11 Hide Thy face from my sins, and blot out all mine iniquities.
עוֹנֵתִי מִחָה.

<p>יב לב טהור, בָּרָא-לִי אֱלֹהִים; וְרוּחַ נָכוֹן, חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי.</p>	<p>12 Create me a clean heart, O God; and renew a steadfast spirit within me.</p>
<p>יג אֶל-תַּשְׁלִיכֵנִי מִלִּפְנֵיךָ; וְרוּחַ קִדְשְׁךָ, אֶל-תִּקַּח מִמֶּנִּי.</p>	<p>13 Cast me not away from Thy presence; and take not Thy holy spirit from me.</p>
<p>יד הַשִּׁיבָה לִּי, שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ; וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי.</p>	<p>14 Restore unto me the joy of Thy salvation; and let a willing spirit uphold me.</p>
<p>טו אֶלְמָדָה פִּשְׁעִים דַּרְכֶּיךָ; וְחַטָּאִים, אֶלֶיךָ יָשׁוּבוּ.</p>	<p>15 Then will I teach transgressors Thy ways; and sinners shall return unto Thee.</p>
<p>טז הַצִּילֵנִי מִדַּמְיִם, אֱלֹהִים- - אֱלֹהֵי תִשְׁוּעָתִי; תִּבְרַן לְשׁוֹנִי, צִדְקָתֶךָ.</p>	<p>16 Deliver me from bloodguiltiness, O God, Thou God of my salvation; {N} so shall my tongue sing aloud of Thy righteousness.</p>
<p>יז אֲדַלֵּנִי, שְׂפִתַי תִּפְתָּח; וּפִי, יְגִיד תְּהִלָּתֶךָ.</p>	<p>17 O Lord, open Thou my lips; and my mouth shall declare Thy praise.</p>
<hr/>	
<p>יח כִּי, לֹא-תִחַפֵּץ זֶבֶח וְאַתָּנָה; עֹלָה, לֹא תִרְצֶה.</p>	<p>18 For Thou delightest not in sacrifice, else would I give it; Thou hast no pleasure in burnt-offering.</p>
<p>יט זִבְחֵי אֱלֹהִים, רוּחַ נִשְׁבָּרָה: לֵב-נִשְׁבָּר וְנִדְבָה-- אֱלֹהִים, לֹא תִבְזֶה.</p>	<p>19 The sacrifices of God are a broken spirit; {N} a broken and a contrite heart, O God, Thou wilt not despise.</p>
<p>כ הִיטִיבָה בְּרָצוֹן, אֶת- צִיּוֹן; תִּבְנֶנָּה, חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם.</p>	<p>20 Do good in Thy favour unto Zion; build Thou the walls of Jerusalem.</p>
<p>כא אֲזַ תִּחַפֵּץ זִבְחֵי-צֶדֶק, עֹלָה וְכָלִיל; אֲזַ יַעֲלוּ עַל-מִזְבֶּחֶךָ פָּרִים.</p>	<p>21 Then wilt Thou delight in the sacrifices of righteousness, in burnt-offering and whole offering; {N} then will they offer bullocks upon Thine altar.</p>

Introduction (1-2)

When exactly was this Mizmor composed?

46. Radak, Tehillim 51:1

בבא. כי אז התודה ואמר חטאתי לה' אבל זאת התפילה אחר שהלך נתן אל ביתו אמרה:

Admission and Begging for Mercy (3-8)

Why is the sin mentioned in plural?

47. Radak 51:3

פשעי. זה הפשע ואחרים שעשיתי או פירושו כי בזה הפשע היו שנים דבר בת שבע ודבר אוריה:

What is the difference between Pesha and Cheit?

48. Ibn Ezra 51:5

כי - וטעם חטאתי בעבור מחשבתו, בעבור שלא שמר מצות השם, והנה פשעי כנגד האדם.

Is he ignoring the fact that he sinned against people as well?

49. Radak 51:6

לך לבדך. כי דבר בת שבע בסתר היה ואין יודע זולתך ואע"פ שקראתי אותה על יד עבדי לא היו יודעים למה קראו אותה, וגם בדבר אוריה אין אדם יודע למה סבותי מיתתו כי חשבו בני אדם לפי שעבר מצותו צוה לסבב מיתתו ואתה ידעת בשני הדברי' כי לבבי להרע ולא אכפור בחטא.

50. Radak(at end of Posuk)

דבר אחד ועשית תמורתו, ואחר שאמרת שתשא חטא השבים ישא חטאתי כי אלו היה חי היה החטא לך ולו אבל עתה שהוא מת לך לבדך חטאתי אני מודה לך החטא כי כל חטאתי נשאר לך שאין לי ממי לבקש מחילה אלא ממך:

51. Radak - Rav Saadiah Gaon

והגאון רב סעדיה פי' לך לבדך חטאתי וגו':
לך כלומר אני מתודה ואומר חטאתי לך לבדך ולא אפרסם החטא לזולתי ולך אומר הרע בעיניך עשיתי:

52. Malbim 51:6

לך לבדך חטאתי, כי לא חטאתי נגד אוריה (לא בהריגתו שהיה מורד במלכות ולא בבת שבע כי מגורשת היתה וכמ"ש בארך (ש"ב י"א) והיה החטא רק לך לבד, וגם בחטא נגד ה' אם נעשה בגלוי אין מועיל תשובה מפני שהיה חילול השם שאינו נמחל, אבל אני רק הרע בעיניך עשיתי, כי היה המעשה בצנעה

Is he giving excuses?

53. Ibn Ezra 51:7

הן - בעבור התאווה הנטועה בלב אדם כאילו בעון חוללתי. והטעם: כי בשעת הלידה היצר הרע נטוע בלב. ויש אומרים: כי זה רמז לחוה שלא ילדה רק אחר שחטאה.

54. Malbim 51:7

הן, מבאר איך מחויב הוא מצד המשפט להעביר עונו, כי האדם בטבעו מוכן בין אל העון שהוא עוות השכל, כי מצד ששכלו כלוא בחומר קל הוא שיטעה בדברים העיונים, ועז"א
הן בעון חוללתי היינו שטבע יצירתי מחייב את העון שהוא עוות השכל, וכן הוא מוכן אל החטא שהוא מצד התאווה, כי
בחטא יחמתני אמי, בעת החימום שנולד על ידי תאוות המשגל נשאר בו טבע התאווה, שעל ידי זה עלול אל החטא שהוא מצד התאווה

55. Ibn Ezra: 51:7

הן אמת - הטעם אע"פ שחטאתי, אמונת לבי באלהותך לא השתבשה וזה הוא אשר תחפוץ ותרצה מן האדם.

Promise to Learn and Spread the Ways of Hashem (9-14)

Why the Hyssop?

56. Talmud Bavli, Sanhedrin 107a

אמר רב יהודה אמר רב ששה חדשים נצטרע דוד ונסתלקה הימנו שכינה ופירשו ממנו סנהדרין נצטרע דכתיב (תהלים נא, ט) תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין נסתלקה הימנו שכינה דכתיב (תהלים נא, יד) השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני ופרשו ממנו סנהדרין דכתי' (תהלים קיט, עט) ישובו לי יראיך וגו' ששה חדשים מגלן דכתי' (מלכים א ב, יא) והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה

57. Malbim 51:9

תחטאני באזוב ואטהר, שטירה הוא מן החטא, כמ"ש מחטאתי טהרני, כי האזוב יצייר הכנעת החומר והשפלתו בל יוסיף עוד להתאות ולהתגאות, והנגע עצמו הוא ציור העון, שהעון שהוא עוות המחשבה שהיא הנגע הפנימית והכתם הדבוק בנפש בוקע דרך עור הבשר, כמ"ש והצרוע אשר בו הנגע, והנה כתם הנגע היא בהרת שדינה שהיא עזה כשלג כמבואר בנגעים, ואם אחר ההסגר כולו הפך לבן טהור הוא, שאז אינו כתם רק מראה הבשר בכללו, ומצייר כאילו פשתה הנגע על כולו

Pl. 256. *Hyssopus officinalis*. *Hyssopus officinalis* L.

What about us is created pure - how does this work with pasuk 7?

58. Ibn Ezra 51:12

והטעם: התאווה הנטועה הביאתהו לחטא, יתפלל אל השם שיעזרהו על יצרו, שלא יחטא פעם אחרת חטא כזה, וזה לב טהור.

59. Malbim 51:12

לב טהור, החטא בא ע"י התאווה שהיא מצד החומר, והעון בא ע"י עוות השכל או הרוח שהוא המעלה ציורים אל הלב ויעלה ציורים רעים נוטים לרוע, והבלתי חוטא י"ל לב טהור, והבלתי מעוה י"ל רוח נכון, רצוני שהלב מציין הכלי החיצוני החומרי שבו ישכון הרוח שהוא הכח הפנימי הנפשי, וטהרת הלב הוא שהחומר אין לו נטיה ותאווה אל הרע, והרוח הנכון יציין שהרוח הפנימי יעלה רק ציורי אמת וטוב על פני הנפש

What will he have to do with future sinners?

60. Rashi 51:15

אלמדה פושעים דרכיך. וממני ילמדו וישובו אם יראו שתסלח לי:

Why does he mention blood in pasuk 16?

61. Rashi 51:16

הצילני מדמים. שלא אמות בחרב על עונשו של אוריה שהרגתי:

Conclusion: Return to Yerushalayim (18-21)

What is the talk of sacrifices at the end?

62. Radak 51:18

כי. אם ידעתי שתחפוץ זבח על העון אתן אותו אבל ידעתי כי אתה רוצה בלב נשבר והנני שב בלב נשבר לפניך כי לא צוה האל ית' בקרבנות אלא על השוגג, אבל הוא מזיד היה ואין בו קרבן כי אם תשובה בלב נשבר ונדכא:

Does H' want sacrifices or not?

63. Malbim 51:21

אז תחפץ זבחי צדק, שאז לא לבד שתמצא כי גם תחפץ זבחים, מצד שהם יהיו זבחי צדק, שהשלמים שיביאו לא יורו על הצלחות עוה"ז רק על הצדק, שיבואו להודות לך על שתלמד להם דרכי הצדק ועל שיתמיד הצדק ביניהם, וזה דבר שיחפץ בו ה' מצד עצמו, וגם שלא לבד שתחפץ בזבחים, כי תחפץ גם עולה וכליל, שגם הם יורו על הצדק לא על החטא, ובכ"ז גם אז לא

תחפץ שאתן בכורי ופרי בטני מנחה לה', כי רק פרים יעלו אז

על מזבחך, אבל עתה לא תחפץ זבח, (וידוע שחטאת ואשמות של יחיד אינם קרבים בבמת צבור) :

64. Koren Sacks Siddur, Introduction

The transition from sacrifice to prayer was not a sudden development. A thousand years earlier, in his speech at the dedication of the Temple, King Solomon had emphasized prayer rather than sacrifice (1 Kings 8:12-53). Through Isaiah, God had said "My House shall be called a house of prayer for all peoples" (Is. 56:7). The prophet Hosea had said: "Take words with you and return to the LORD... Instead of bulls we will pay [the offering of] our lips" (Hos. 14:3). Sacrifice was the external accompaniment of an inner act of heart and mind: thanksgiving, atonement, and so on. Therefore, though the outer act was no longer possible, the inner act remained. That is how sacrifice turned into prayer.

What had once been two quite different forms of worship now became one. Prayer took on the highly structured character of the sacrificial service, with fixed texts and times. The silence that had accompanied the sacrifice was transmuted into speech. Two traditions – prophetic prayer on the one hand, priestly sacrificial service on the other – merged and became one. That is the remarkable story behind the words, "What is the [sacrificial] service of the heart? This is prayer."

Problem: at the time of Dovid, Yerushalayim was already a fortified city?

65. Metzudos 51:21

היטיבה. חוזר גם להתפלל על בני הגולה בבבל ואמר ראה לבותם הנשברים והיטיבה ברצונך את ציון שתבנה ותכונן:

66. Radak 51:21

היטיבה. בשני הפסוקים האלה נראה שבעודו אומר השיבה לי ששון ישער כן היה לו ששבה לו כי אלה הפסוקים הם נבואה עתידה שעתיד בית המקדש להחרב ראשון ושני על העונות ואע"פ שהיו מקריבים קרבנות תמיד כיון שהיו מעשיהם רעים ביזה האל הקרבנות והחריב המקדש ובימות משיחנו יהיו קרבנותיו רצוים שיהיו כל ישראל בלב אחד לעבוד את ה' לפיכך הטיבה ברצונך את ציון:

Living with Past Guilt

67. Vayikra 9:7

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קִרְב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בְּעֶדְךָ וּבְעֶד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קֶרְבֶּן הָעָם וְכִפֹּר בְּעָדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

Then Moses said to Aaron: “Come forward to the altar and sacrifice your sin offering and your burnt offering, making expiation for yourself and for the people; and sacrifice the people’s offering and make expiation for them, as the LORD has commanded.”

68. Ramban, ad loc.

ויש אומרים, היה אהרן רואה את המזבח כתבנית שור והיה מתירא ממנו, נכנס משה אצלו אמר לו אהרן אחי לא תירא ממה שאתה מתירא, הגס דעתך ובא קרב אליו, לכך אמר קרב אל המזבח. ויקרב אל המזבח, בזריזות:

וטעם דבר זה, כי בעבור שהיה אהרן קדוש ה' ואין בנפשו חטא זולתי מעשה העגל, היה החטא ההוא קבוע לו במחשבתו, כענין שנאמר (תהלים נא ה) וחטאתי נגדי תמיד, והיה נדמה לו כאילו צורת העגל שם מעכב בכפרותיו, ולכך אמר לו הגס דעתך, שלא יהיה שפל רוח כל כך שכבר רצה אלהים את מעשיו. ואחרים מפרשים שהיה השטן מראה לו כן, כמו שאמרו שם, אהרן אחי אף על פי שנתרצה המקום לכפר עונותיך צריך אתה ליתן לתוך פיו של שטן שמא ישטינך בביאתך למקדש וכו' בתורת כהנים (שמיני מלואים ג):

Approach the altar. Aharon saw the altar as the shape of an ox and was afraid of it. Moshe approached him and said, “Aharon, my brother, fear not from what you are afraid. Firm your resolve and draw near to it.” That is why it says, “Approach the altar” and then (v. 8) “Aharon approached” — it was done with swiftness. The reason for this is because Aharon was holy to Hashem and he had no sin besides the Sin of the Golden Calf, consequently, the Sin of the Golden Calf was foremost in his thoughts, as it says, “My sin is before me always” ([Tehillim 51:5](#)). Therefore, it seemed to him as though the form of a calf was preventing his atonement. Moshe told him, “Firm your resolve” and do not be so humble, for Hashem has already accepted your deeds.

69. Talmud Bavli, Yoma 86b

עבירות שהתודה עליהן יוה"כ זה לא יתודה עליהן יום הכפורים אחר ואם שנה בהן צריך להתודות יוה"כ אחר ואם לא שנה בהן וחזר והתודה עליהן עליו הכתוב אומר ([משלי כו, יא](#)) ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו

§ **The Sages taught** in the *Tosefta*: With regard to **transgressions that one confessed on this Yom Kippur, he should not confess them on another Yom Kippur**, since he has already been forgiven. **But if he repeated those same transgressions during the year, he must confess them again on another Yom Kippur. And if he did not repeat them but did confess them again, about him the verse states: “As a dog that returns to its vomit, so is a fool who repeats his folly” (Proverbs 26:11)**, since it is inappropriate to go back and mention one’s earlier sins.

רבי אליעזר בן יעקב אומר כ"ש שהוא משובח שנאמר (תהלים נא, ה) כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד אלא מה אני מקיים ככלב שב על קיאו וגו' כדרב הונא דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר

Rabbi Eliezer ben Ya’akov says: If one confesses in subsequent years, **all the more so is he praiseworthy**, as he remembers his earlier sins and is thereby humbled, **as it is stated: “For I know my transgressions; and my sin is ever before me” (Psalms 51:5)**. **But how do I establish the meaning of the verse: “Like a dog that returns to its vomit”?** It may be established in accordance with the opinion of Rav Huna, as Rav Huna said: **When a person commits a transgression and repeats it, it is permitted to him.** The Gemara is surprised at this: **Can it enter your mind that it is permitted to him because he has sinned twice? Rather, say it becomes to him as if it were permitted.**